

Frågeformulär

-

Fiskar, kräftdjur och blötdjur

Frågorna är baserade på Sjömatsfrämjandets broschyr "Hela havet stormar" och är tänkta att användas som studiematerial kopplat till hemsidan "Fiskaren i skolan".

Sjömatsfrämjandet

Fiskaren

i skolan

Sötvattensfiskar

Några av de vanligaste sötvattensfiskarna är abborre, gös, gädda och braxen. Till sötvattensfiskar räknas även laxfiskar, men de är ett eget släkte.

1. Av abborre, gös, gädda och braxen är två ganska lika varandra. Vilka då?
2. Vad menas med att man "byxar" en abborre. Kan man göra detta med alla fiskar?
3. Vilken av de fyra ovan nämnda sötvattensfiskar anses vara godast?
4. Man brukar säga att "gäddan lurar i vassen". Vad tror du gäddan gör då?
5. Beskriv braxens utseende.
6. När är det bäst att fiska braxen?
7. Har du fiskat sötvattensfisk någon gång? Om du fick napp, vad fick du i så fall?

Fiskaren
i skolan

Facit - Sötvattensfiskar

1. Abborre och gös kan ibland förväxlas med varandra.
2. Man skär bort en trekant i den breda delen av filén och får då bort alla ben i fisken. Detta är ett bra sätt att få bort benen även på andra fiskfiléer.
3. Gösen anses vara den godaste. (Men smaken är olika!)
4. Gäddan står ofta väl gömd och lurpassar på sitt byte för att sedan anfälla när bytet är tillräckligt nära. Gäddan är en rovfisk och lever nästan uteslutande av annan fisk.
5. Braxen har en sammantryckt kropp och ryggpuckel. Alla fenor är mörkgrå och stjärten kluven. Sidorna är mässing eller silverfärgade, beroende på var den lever.
6. Den bästa säsongen för braxen är hösten.

Sillfamiljen

Till sillfamiljen hör sill, strömming och skarpsill.

1. Vad är skillnaden på sill och strömming?
2. Var finns sill och var finns strömming?
3. Beskriv hur sill och strömming ser ut.
4. Med vilken fångstmetod fiskas sill och strömming?
5. Vilken skillnad är det i utseende på sill och skarpsill?
6. I Sverige äter vi konserverad skarpsill. Vad kallas den då?
7. Sillen kan ätas stekt, rökt, inlagd eller i form av surströmming.

Har du ätit sill någon gång? Hur var den tillredd?

Fiskaren
i skolan

Facit - Sillfamiljen

1. Sill och strömming är samma art, men har olika namn beroende på var den fiskas. Fångas den norr om Kristianopel i nordöstra Blekinge kallas den strömming. Fångas den längre söder ut och på västkusten, kallas den sill. Strömmingen är oftast mindre och magrare än sillen.
2. Se svar på fråga 1.
3. Sill och strömming är ganska små fiskar och bli sällan större än 25-35 cm. De har en silverglänsande, slank kropp och kluven stjärtfena.
4. Fiskas oftast med trål, snörpvad samt garn.
5. Skarpsillen ser ut som en liten sill. Skarpsillen blir vanligtvis 12-14 cm i våra vatten.
6. Ansjovis

Torskfiskar

Torskfamiljen bildar en stor familj med många medlemmar. Till familjen räknas bland annat torsk, kolja, vitling, kummel, sej och bleka. Den viktigaste fisken i familjen är torsken. Av alla torskfiskar lagar man goda rätter som fiskgratänger, soppa och fiskbullar. Samtliga torskfiskar räknas som magra fiskar.

1. Vad är det karaktäristiska utseendet på fiskar inom torskfamiljen?
2. Vilken av övriga torskfiskar är mest lik torsken?
3. De flesta torskfiskar är sällsynta gäster i Östersjön. Men en förekommer i stor utsträckning, vilken?
4. Nämn ett annat namn på Bleka.
5. Två av torskfiskarna känns igen på en svart (mörk) fläck vid bröstfenorna, vilken?
6. Nämn ett sätt som vitlingens yngel tar till för att gömma sig för större rovfiskar.
7. Hur har vitlingen fått sitt namn?

Fiskaren
i skolan

Facit - Torskfiskar

1. Medlemmar i torskfamiljen har tre ryggfenor och två analfenor. Andra kännetecken kan vara skäggtöm (litet känselspröt som hänger ner längst fram på underkäken) samt sidolinje.
2. Blekan kan vara förvillande lik torsken, men saknar skäggtöm.
3. Torsken.
4. Lyrorsk.
5. Kolja och vitling.
6. Bland brännmaneternas trådar.
7. Den har fått sitt namn på grund av sitt kritvita kött samt att den lyser vit när den dras upp ur vattnet.

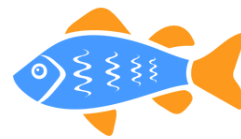

Fiskaren
i skolan

Laxfiskar

Laxfiskarna är ett stort släkte med många arter. Det gemensamma kännetecknet för laxfiskar är den lilla fettfenan på bakkroppens ryggsida. De laxfiskar du hittar på tryckarket är lax, regnbåge, röding och sik. Samtliga laxfiskar räknas som feta fiskar. Till skillnad från mycket annan fet mat så innehåller feta fiskar nyttigt fett. De är rika på omega-3 och omega-6 fettsyror, vilket är nyttigt och nödvändigt för vår hälsa.

1. Vilken färg är vanligast på laxfiskarnas kött?
2. Vilken färg på köttet har siken?
3. En av laxfiskarna kan vara förvillande lik sillen. Vilken?
4. Från vilken laxfisk kommer den värdefulla löjrommen?
5. Vilken av laxfiskarna kallas också för "forell"?
6. Hur kan man se skillnad på lax och öring?

Fiskaren
i skolan

Facit - Laxfiskar

1. Laxkött är vanligtvis rosa
2. Sikens kött är nästan alltid vitt.
3. Siklöjan kan vara mycket lik sillen.
4. Löjrommen kommer från siklöjan.
5. Regnbågen
6. Öring har fler prickar på sidorna och är oftast mindre än laxen och har en tjockare stjärtspole. Öringen kan variera i utseende och storlek beroende på var den lever.

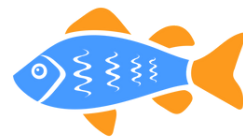

Fiskaren
i skolan

Plattfiskar

Plattfiskarna har fått sitt namn efter sin kroppsform som är platt och bred. De tillhör familjen flundrefiskar och kallas också flundror på många håll i landet. Några exempel på plattfiskar är rödspätta, skrubbskädda, rödtunga, bergtunga, piggvar, hälleflundra och sjötunga.

1. Vilken fisk har röda prickar i skinnet?
2. Den finns en fisk till som kan ha röda prickar, vilken?
3. Var i havet lever plattfiskarna?
4. Med vilka redskap fiskas plattfisk?
5. Vilka av plattfiskarna är nästan rund i formen?
6. Hur ser plattfiskar ut när de kläcks? Vad händer sedan?
7. Vad heter den plattfisk som blir allra störst?

Facit - Plattfiskar

1. Rödspättan
2. Skrubbskäddan
3. De förekommer på botten, gärna på grunt vatten, men kan också gå ner på djupare vatten, framförallt på vintern.
4. Trål, bottentrål, snurrevad och garn. (Skrubbskädda också med ryssjor)
5. Piggvar
6. När de kläcks ser de ut som vanliga fiskar. Sedan söker de sig ner till botten, lägger sig på sidan och blir ”platta”. Det understa ögat vandrar sedan upp till ovansidan.
7. Hälleflundra.

Kräftdjur och blötdjur

På webbsidan hittar du information om hummer, kräftor, nordhavsräka, krabba, kammussla och blåmussla. Samtliga lever i saltvatten, men blåmusslan finner du också en bit upp i Östersjön.

1. Räkan är en hermafrodit. Vad menas med det?
2. Finns det något annat skaldjur som gör samma sak?
3. Vilken typ av botten föredrar krabban?
4. Innan musslor kokas skall man kontrollera att de lever. Hur gör man då?
5. Råa och kokta havskräftor har ungefär samma färg. Kan man på något annat vis se om kräftan är kokt eller rå?
6. Vad är skillnaden mellan signalkräftan och flodkräftan?
7. Det är vanligare att man råkar få med den tioarmade bläckfisken i näten när man fiskar ex sill, än den åttaarmade bläckfisken. Varför tror du det är så? Diskutera med varandra.
8. Hur gör kammusslan för att röra sig i vattnet?

Fiskaren
i skolan

Kräftdjur och blötdjur

- Facit

1. Det innebär att den som liten fungerar som en hanne för att efter ca 2,5 år byta kön och bli hona.
2. Ja, ostron byter också kön senare i livet.
3. Krabban lever på alla typer av bottnar men föredrar sten- och bergsbotten.
4. Man knackar på det öppna skalet. Sluter sig skalet är den levande, gör den inte det skall den slängas. När de kokats skall dock skalet öppna sig igen. De som inte öppnar sig, bör kasseras.
5. Man kan titta på honor som bär rom. Är rommen grön är kräftan rå. Är rommen orange är kräftan kokt.

Forts. nästa sida.

Fiskaren
i skolan

Kräftdjur och blötdjur

- Facit

6. Signalkräftan har en mer mörkgrön färg medan flodkräftan är mer mörkblå eller nästan svart. Signalkräftan har ett slätare skal och bredare klor samt en vit fläck på klorna vilket givit den sitt namn.

7. Den tioarmade bläckfisken simmar ofta i stim mitt i vattenmassan där även sillen simmar. Därför kan den lättare fångas av fiskare som fiskar annan fisk. Den åttaarmade bläckfisken lever på botten och där fiskar man inte med nät på samma sätt.

8. Den klappar med skalet så att det skapas en jetström som rör den framåt.

Fiskaren
i skolan

Blandade fiskar

1. Hur stora kan rockor bli i våra vatten?
2. Havskattens skinn anses som ett av de starkaste i världen. Vad kan man använda skinnet till?
3. Hur stora byten kan en marulk sluka?
4. Beskriv marulkens kött.
5. Sjuryggen har två namn till, vilka?
6. Sjuryggen är inte någon bra simmare, varför är den inte det, tror du?
7. Makrillen är lätt att känna igen. Beskriv hur makrillen ser ut.
8. De flesta fiskar har simblåsa som håller dem "flytande". Makrillen saknar dock simblåsa, hur gör den för att inte sjunka till botten?
9. Alla ålar leker (parar sig) på ett ställe i världen, var är det?
10. Nämn ett annat namn på horngädda. Varför tror du den heter så?
11. Vilken färg har horngäddan på sitt skelett?

Blandade fiskar - facit

1. Sällan över 60 cm.
2. Skinnet kan användas till olika skinnarbeten som skor, väskor, jackor mm.
3. Marulken kan sluka byten som är nästan lika stora som den själv.
4. Köttet hos marulken är vitt, sött och fast och jämförs ofta med hummerns.
5. Sjurygg (gemensamt namn för hona och hanne), Kvabbso (hona) och Stenbit (hanne).
6. Den har en klumpig, hög kropp och små simfenor.
7. Spolformad kropp, två ryggfenor och kluven stjärtfena. Ryggen har en skarpt markerad linje och ovanför linjen är den gräsgrön till blåflammig med svarta ränder. Buken är pärlemorskimrande.
8. Den måste simma oavbrutet hela livet.
9. Ålen leker i Sargassohavet.
10. Näbbgädda. De långa käkarna ser ut som näbbar.
11. Horngäddans skelett är grönt.

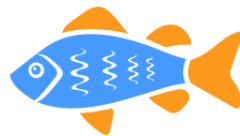

Fiskaren i skolan

Fiskaren i skolan är en kunskapssatsning för grundskolans åk 4 till 9. Syftet är att öka kunskapen om svenskt yrkesfiske och om fiskens väg från båt till bord.

Sjömatsfrämjandet

Fiskaren

i skolan